

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНА
ЮРИСДИКЦІЯ»**

Харків
2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНА
ЮРИСДИКЦІЯ»**

**для студентів I курсу
денної форми навчання**

другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

**Харків
2020**

Методичні матеріали до вивчення навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція» для студентів I курсу денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: Ю. П. Битяк, Д. В. Лученко, М. І. Белікова. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 49 с.

У к л а д а ч і: Ю. П. Битяк,
М. І. Белікова,
Д. В. Лученко

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2020

В С Т У П

Адміністративна юрисдикція – навчальна дисципліна, під час вивчення якої студенти отримують знання про сутність і зміст правової категорії «адміністративна юрисдикція», її роль в публічному адмініструванні, підходи до розуміння адміністративної юрисдикції, види адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування; адміністративну юрисдикцію адміністративних судів, а також набувають умінь практичного застосування законодавства, що регулює відносини, пов'язані із адміністративно-юрисдикційною діяльністю суб'єктів публічного адміністрування і судів.

Завданнями викладання навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є: засвоєння в необхідному обсязі теоретичного матеріалу, який включає в себе поняття та зміст адміністративної юрисдикції; вироблення системного розуміння адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування й адміністративної юрисдикції судів; вміння проводити аналіз правомірності здійснення адміністративно-юрисдикційних проваджень й обрання належного виду судової юрисдикції у спорах із суб'єктами владних повноважень.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми

Навчальна дисципліна «Адміністративна юрисдикція» належить до професійно-практичного циклу.

Вивчення цієї дисципліни базується на знаннях, отриманих унаслідок оволодіння такими навчальними дисциплінами, як «Адміністративне право», «Теорія держави та права», «Адміністративна відповідальність» та ін.

Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при подальшому засвоєнні наступних навчальних дисциплін: «Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері юстиції», «Протидія корупції в органах юстиції» тощо.

У результаті освоєння навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція» студенти мають оволодіти наступними предметними компетентностями:

ПК – 1. Знання і розуміння правової категорії «Адміністративна юрисдикція».

ПК – 2. Уміння орієнтуватися в доктринальних проблемах розмежування адміністративної юрисдикції адміністративних судів від інших видів судової юрисдикції.

ПК – 3. Уміння ефективно проводити наукові дослідження у сфері адміністративної юрисдикції.

ПК – 4. Знання адміністративно-юрисдикційних повноважень суб'єктів публічного адміністрування.

ПК – 5. Здатність застосовувати загальнонаукові і спеціальні методи дослідження доктринальних проблем наведення дефініції адміністративної юрисдикції.

ПК – 6. Знання механізму інтернаціоналізації законодавства, що регулює юрисдикцію адміністративних судів.

ПК – 7. Знання сутності адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування та її видів.

ПК – 8. Знання сутності, мети і порядку провадження у справах про адміністративні правопорушення.

ПК – 9. Здатність до визначення належного порядку застосування заходів адміністративного примусу суб'єктами публічного адміністрування.

ПК – 10. Знання сутності, мети і видів заходів адміністративного примусу.

ПК – 11. Здатність до визначення належного порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності публічних службовців та його процесуальне оформлення.

ПК – 12. Вміння вільно орієнтуватися у правовому регулюванні провадження за скаргами громадян.

ПК – 13. Здійснення самостійного аналізу і тлумачення законодавства у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування і судів.

ПК – 14. Уміння виявляти й використовувати джерела інформації (бібліографії, документи, web-сайти та ін.) при проведенні наукових досліджень доктринальних і практичних проблем у сфері адміністративної юрисдикції.

ПК – 15. Здатність до безперервної самоосвіти та само-

вдосконалення у теоретичних основах розмежування адміністративної юрисдикції судів.

ПК – 16. Навички з оцінювання правомірності застосування заходів адміністративного примусу, дисциплінарних і адміністративних стягнень суб'єктами публічного адміністрування.

ПК – 17. Здатність до визначення належної підсудності адміністративних справ.

ПК – 18. Вміння застосовувати юридичну техніку при процесуальному оформленні адміністративно-юрисдикційних проваджень.

ПК – 19. Уміння інтерпретувати практичну діяльність суб'єктів публічного адміністрування при здійсненні адміністративно-юрисдикційних проваджень .

ПК – 20. Знання механізму вирішення юридичних колізій при розмежуванні адміністративної юрисдикції адміністративних судів та інших видів судової юрисдикції.

ПК – 21. Навички складання процесуальних документів під час здійснення заходів адміністративного примусу.

ПК – 22. Навички складання скарг (позовів) на порушення законних прав та інтересів громадян.

ПК – 23. Знання міжнародних стандартів забезпечення прав людини при здійсненні адміністративно-юрисдикційних проваджень.

ПК – 24. Уміння вживати організаційних та комунікативних заходів із взаємодії з правоохоронними органами та судовою системою при забезпеченні законності застосування заходів примусу.

У результаті освоєння навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція» здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні *результати навчання*:

РНС НД – 1.1. Аналізувати систему детермінанта розвитку теорії адміністративної юрисдикції в доктрині адміністративного права.

РНС НД – 1.2. Доводити епістемологічну правомірність висування теоретичних альтернатив при проведенні наукових

досліджень правової категорії «адміністративна юрисдикція».

РНС НД – 1.3. Демонструвати знання і розуміння змісту адміністративної юрисдикції.

РНС НД – 1.4. Інтерпретувати основні напрями правової глобалізації, інтернаціоналізації адміністративної юрисдикції в різних правових системах.

РНС НД – 2.1. Здійснювати критичний аналіз законодавства, що регулює адміністративно-юрисдикційні провадження та його процесуальне оформлення, висловлювати ґрунтовні пропозиції щодо його вдосконалення.

РНС НД – 2.2. Характеризувати методи дослідження ефективності адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування.

РНС НД – 2.3. Визначати індикатори якості й ефективності адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування.

РНС НД – 2.4. Будувати логічні системи доказування в адміністративно-юрисдикційних провадженнях.

РНС НД – 2.5. Застосовувати методики й технічні прийоми під час складання процесуальних документів при здійсненні адміністративно-юрисдикційних проваджень.

РНС НД – 2.6. Демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів під час здійснення адміністративно-юрисдикційних проваджень.

РНС НД – 2.7. Демонструвати наявність організаційних і комунікативних навичок взаємодії з правоохоронними органами й судовою системою при забезпеченні законності проведення процесуальних дій в адміністративно-юрисдикційних провадженнях.

РНС НД – 2.8. Демонструвати знання сутності, мети й порядку застосування заходів адміністративного примусу, дисциплінарних і адміністративних стягнень.

РНС НД – 2.9. Орієнтуватися у правовому регулюванні застосування примусових заходів, а також системі суб'єктів, уповноважених на його використання, і стандартах забезпечення прав людини при вжитті таких заходів.

РНС НД – 2.10. Здійснювати порівняння інституту

адміністративного оскарження в різних правових системах і вміти формулювати пропозиції стосовно на оптимізації цього інституту, гармонізації законодавства, що регулює порядок адміністративного оскарження, із європейським.

РНС НД – 2.11. Використовувати міжнародні стандарти захисту прав людини, які мають забезпечуватися в адміністративно-юрисдикційній діяльності суб'єктів публічного адміністрування і судів, у тому числі тих, що сформульовані у прецедентній практиці Європейського суду з прав людини.

РНС НД – 3.1. Демонструвати знання й розуміння адміністративної юрисдикції адміністративних судів.

РНС НД – 3.2. Застосовувати знання про правила визначення підсудності адміністративних справ.

РНС НД – 3.3. Інтерпретувати феномен виключної підсудності адміністративних справ як об'єкта науково-правових досліджень в юриспруденції.

РНС НД – 3.4. Демонструвати уміння формулювати нові гіпотези й наукові проблеми розмежування адміністративної юрисдикції судів і інших видів судової юрисдикції, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження.

Зважаючи на велику кількість нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері застосування примусу, при вивченні навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція» студентам пропонується здійснювати пошук необхідних актів на веб-сайті Верховної Ради України: www.zakon1.rada.gov.ua

При вивченні навчальної дисципліни поряд з нормативно-правовими актами рекомендовано таку літературу:

Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція: сутність, критерії та межі. *Юридичний вісник України*. 2019. № 31(2–8 серпня). С. 12–13.

Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів: монографія. Кн. 1. Харків: Харків юрид., 2011. 352 с.

Волвенко П. Компетенція виконавчої влади та

юрисдикція адміністративних судів: концептуальні питання у площині принципу розподілу влади. *Юридичний журнал*. 2014. № 2/3. С. 68–73.

Катаєва Е. Л. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ: [б. в.], 2016. 21 с.

Хоменко А. В. Юрисдикція адміністративних судів у вирішенні земельних спорів. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасне, майбутнє: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.): у 2-х т. Одеса: Гельветика. Т. 2. С. 74–76.

Кириленко Є. Співвідношення заходів державного примусу, адміністративної та інших видів юридичної. *Вісник прокуратури*. 2010. № 11. С. 99–103.

Коломоець Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: *монографія*. Запоріжжя: Поліграф, 2004. 404 с.

Коліушко І. Поняття адміністративного примусу потребує ґрунтовного переосмислення. *Право України*. 2010. № 4. С. 307–313.

Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 256 с.

Небрат О. О. Деякі аспекти застосування адміністративного примусу при здійсненні охорони громадського порядку. *Форум права*. 2009. № 3. С. 465–470.

Русанова В. Б. Право на оскарження в суді постанови у справі про адміністративне правопорушення (сутність, гарантії та порядок реалізації): монографія. Харків: Право, 2016. 148 с.

Лученко Д. В. Контрольне провадженням: дис. ... канд. юрид. наук. Харків: Б. в., 2003. 180 с.

Коломоець Т. О. Адміністративна юрисдикція в Україні: питання теорії та практики. Запоріжжя, 2000. 38 с

Педько Ю. Адміністративна юстиція і адміністративна юрисдикція: деякі теоретичні та практичні питання співвідношення. *Право України*. 2001. № 10. С. 72–75.

Іванищук А. А. Особливості розгляду справ про адмі-

ністративні правопорушення в судах загальної юрисдикції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2011. 20 с.

Колпаков В. К. Адміністративна юрисдикція: сутність поняття. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*: зб. наук. пр. 2003. Вип. 19. С. 255-258

Бучик А. Ю., Берlach Н. А. Визначення юрисдикції при вирішенні спорів, порушених органами Державної служби зайнятості України, щодо відшкодування матеріальної шкоди. *Юридичний вісник. Повітряного і космічного права*: Наук. пр. Нац. авіац. ун-ту. 2015. № 1. С. 45–49.

Романяк М. М. Сутність адміністративної юрисдикції та процесуальних форм її реалізації: окремі питання визначення. *Держава та регіони. Сер. Право*. 2017. Вип. 1. С. 84–88.

Лученко Д. В. Інститут оскарження в адміністративному праві: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 Харків, 2017. 40 с.

Лученко Д. В. *Механізм оскарження в адміністративному праві: теоретичні й прикладні аспекти: монографія*. Харків: Право, 2017. 440 с.

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
адміністративного права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 1 від 28.08.2020 р.)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНА ЮРИСДИКЦІЯ»

Модуль 1. Адміністративна юрисдикція як правова категорія: сутність і зміст

Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції

Теорії тлумачення адміністративного процесу як підстава для виокремлення підходів до розуміння адміністративної юрисдикції. Поняття «адміністративна юрисдикція» та її ознаки. Співвідношення понять «адміністративна юрисдикція» і «юстиція». Адміністративно-юрисдикційна діяльність суб'єктів публічного адміністрування. Сутність адміністративна юрисдикція за КАС України та її межі.

Зміст адміністративної юрисдикції

Загальна характеристика суб'єктного складу адміністративної юрисдикції, його сутнісний аналіз. Адміністративно-юрисдикційні органи, адміністративний суд. Предмет адміністративної юрисдикції. Публічно-правовий спір і публічно-правовий конфлікт.

Модуль 2. Адміністративно-юрисдикційна діяльність суб'єктів публічного адміністрування

Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика

Поняття й ознаки адміністративно-юрисдикційного провадження. Підходи до виокремлення видів адміністративно-

юрисдикційних проваджень. Види адміністративно-юрисдикційних проваджень, їх огляд. Структура адміністративно-юрисдикційного провадження: стадії, етапи й дії. Забезпечення прав та інтересів громадян під час адміністративно-юрисдикційних проваджень, використання досвіду провідних демократичних країн світу в цьому питанні, практики ЄСПЛ.

Провадження за скаргами громадян

Загальна характеристика провадження за скаргами громадян: стадії, процесуальні етапи і стадія відкриття провадження за скаргами громадян: підстави і процесуальне оформлення.

Стадія розгляду і вирішення справи за скаргами громадян. Оскарження й виконання рішення за скаргами громадян. Скарга: правова природа, законодавче закріплення, вимоги до неї. Види скарг. Скаржник, його права й обов'язки.

Дисциплінарне провадження

Дисциплінарна відповідальність публічних службовців. Дисциплінарний проступок як підстава притягнення до дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних проступків. Особливості відповідальності військовослужбовців як публічних службовців. Стадії дисциплінарного провадження. Службове розслідування. Дисциплінарне стягнення: види і характеристика.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення. Провадження із застосування заходів адміністративного примусу

Поняття і загальна характеристика провадження у справах про адміністративні правопорушення. Адміністративне правопорушення як підстава до притягнення до адміністративної відповідальності та відкриття провадження у справі. Адміністративні стягнення й заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх: загальні правила накладення. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення: відкриття провадження у справі про адміністративні правопорушення, розгляд і вирішення справи про адміністративне

правопорушення, оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, виконання постанови у справі про адміністративні правопорушення.

Модуль 3. Адміністративна юрисдикція адміністративних судів

Поняття й види адміністративної юрисдикції судів, їх характеристика

Поняття «адміністративна юрисдикція» судів. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів (предметна юрисдикція). Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів. Інстанційна юрисдикція (підсудність).

Територіальна юрисдикція адміністративних судів. Виключна підсудність.

Розмежування адміністративної юрисдикції та інших видів судової юрисдикції

Критерії розмежування судових юрисдикцій. Суб'єктний склад і предмет спору як критерії розмежування судових юрисдикцій. Зміст спірних правовідносин як критерій розмежування.

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Т е м а	Усього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
РОЗДІЛ I. Адміністративна юрисдикція як правова категорія: сутність та зміст – 30 год					
1	Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції	14	2	2	10
2	Зміст адміністративної юрисдикції	16	2	2	12
РОЗДІЛ II. Адміністративно-юрисдикційна діяльність суб'єктів публічного адміністрування – 60 год					
3	Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика	14	2	2	10
4	Провадження за скаргами громадян	12	4	4	4
5	Дисциплінарне провадження	10	2	2	6
6	Провадження у справах про адміністративні правопорушення	12	4	4	4
7	Провадження із застосування заходів адміністративного примусу	12	4	6	2
РОЗДІЛ III. Адміністративна юрисдикція судів – 30 год					
8	Поняття та види адміністративної юрисдикції судів, їх характеристика	12	2	2	8
9	Розмежування адміністративної юрисдикції та інших видів судової юрисдикції	18	-	2	6
	Разом	120	22	26	72

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції

(практичне заняття № 1)

Питання для обговорення

1. Теорії тлумачення адміністративного процесу як підстава для виокремлення підходів до розуміння адміністративної юрисдикції.
2. Адміністративна юрисдикція як правова категорія: поняття, ознаки.
3. Співвідношення понять адміністративна «юрисдикція» та «юстиція».
4. Адміністративно-юрисдикційна діяльність суб'єктів публічного адміністрування: загальна характеристика.
5. Адміністративна юрисдикція за КАС України: сутність, критерії та межі.

Завдання

1. Головне управління Держпраці в Харківській області почало інспекційне відвідування ТОВ «Колос» 01.09.2019, за результатами інспектування 13.09.2019 р. інспектором було складено протокол про адміністративне порушення за частиною першою статті 41 КУпАП, матеріали справи направлені в суд на розгляд. Юрист ТОВ «Колос» 13.09.2019 р. оскаржив до суду акт інспектування. Суд 17.09.2019 р. виніс постанову про накладення адміністративного стягнення у виді штрафу у розмірі двохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Здійсніть юридичний аналіз наведеної ситуації. Виокремте, у разі наявності, адміністративно-юрисдикційну діяльність суб'єкта публічного адміністрування і суду. Підготуйте проекти процесуальних документів за кейсом.

Список нормативно-правових актів і літератури

Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція: сутність, критерії та межі. *Юридичний вісник України*. 2019. № 31(2–8 серпня). С. 12–13.

Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів: монографія. Кн. 1. Харків. Харків юрид., 2011. 352 с.

Волвенко П. Компетенція виконавчої влади та юрисдикція адміністративних судів: концептуальні питання у площині принципу розподілу влади. *Юридичний журнал*. 2014. № 2/3. С. 68–73.

Катаєва Е. Л. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ: [б. в.], 2016. 21 с.

Хоменко А. В. Юрисдикція адміністративних судів у вирішенні земельних спорів. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасне, майбутнє: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.): у 2-х т. Одеса: Гельветика. Т. 2. С. 74–76.

Кириленко Є. Співвідношення заходів державного примусу, адміністративної та інших видів юридичної. *Вісник прокуратури*. 2010. № 11. С. 99–103.

Т е м а 2. Зміст адміністративної юрисдикції

(практичне заняття № 2)

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Суб'єктний склад адміністративної юрисдикції, його сутнісний аналіз.
2. Предмет адміністративної юрисдикції.

З а в д а н н я

2. Товариство з обмеженою відповідальністю «АТБ-маркет» (далі – ТОВ «АТБ-маркет», позивач) 25.07.2018 р. звернулось до Дніпропетровського окружного адміністративного суду з адміністративним позовом до Держпродспоживслужби у м. Харків (далі – відповідач), в якому просить скасувати постанову про накладення стягнень, передбачених ст. 23 Закону України «Про захист прав споживачів» № 0136 від 10.07.2018 р., на суму 10 554,73 грн.

Позов мотивований тим, що відповідачем проведено планування ревізії магазину «Продукти-657» ТОВ «АТБ-маркет», за результатами якої складено акт перевірки дотримання законодавства щодо захисту прав споживачів № 0210 від 29.05.2018 р., висновки якого щодо реалізації продукції, яка не відповідає вимогам нормативних документів, визначений у п. 1-31 додатка 7 акта перевірки, а саме про маркування, яке не підпадає під правила ТУ 01.2-054477066-001:2008, та відсутність необхідної доступної, достовірної та своєчасної інформації про харчову цінність продукції, продажу товару, що не відповідає приписам ДСТУ 4436:2005, є необґрунтованими, тобто порушення чинного законодавства у сфері захисту прав споживачів з боку позивача немає. Позивач вказує, що реалізація продукції здійснювалася з додержанням вимог Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів, затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики № 487 від 28.10.2010 р., ДСТУ 4518:2008 «Продукти харчові. Маркування для споживачів. Загальні правила», а також певної технології виробництва деякої продукції. Отже, постанова про накладення стягнень, передбачених ст. 23 Закону України «Про захист прав споживачів», № 0136 від 10.07.2018 р., прийнята на підставі акта перевірки № 0210 від 29.05.2018 р., підлягає скасуванню.

Відповідачем були подані письмові заперечення, в яких він стверджує, що під час перевірки виявлені порушення законодавства щодо захисту прав споживачів, а саме: продаж продукції, що не відповідає вимогам нормативних документів,

визначених у п. 1-31 додатка 7 акта перевірки, тобто (1) маркування продукції «яйця, виробник ТОВ “ЯсенСвіт”» не задовольняє правила ТУ 01.2-054477066-001:2008 через забруднення шкаралупи; відсутність необхідної доступної, достовірної та своєчасної інформації про харчову цінність в 100 грамах жирів, білків на споживчому маркуванні; (2) реалізація товару (ковбаса варена), що не відповідає приписам ДСТУ 4436:2005. На підставі вищевказаного акта відповідача винесена постанова про накладення стягнень, передбачених ст. 23 Закону України «Про захист прав споживачів», у вигляді штрафу у розмірі 10 554,73 грн, що підлягає виконанню.

Суд задовольнив позов повністю.

Викреслити предмет і суб'єкти адміністративної юрисдикції. Які примусові заходи були вжиті управлінням Держспродспоживслужби у м. Харків? Який порядок оскарження їх? Чи є рішення суду правомірним? Знайдіть рішення суду за таким самим предметом позову і порівняйте їх.

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція: сутність, критерії та межі. *Юридичний вісник України*. 2019. № 31(2–8 серпня). С. 12–13.

Колпаков В. К. Юрисдикція адміністративних судів: монографія. Кн. 1. Харків: Харків юрид., 2011. 352 с.

Волвенко П. Компетенція виконавчої влади та юрисдикція адміністративних судів: концептуальні питання у площині принципу розподілу влади. *Юридичний журнал*. 2014. № 2/3. С. 68–73.

Катаєва Е. Л. Юрисдикція адміністративних судів України щодо вирішення адміністративних справ: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ: [б. в.], 2016. 21 с.

Романяк М. М. Сутність адміністративної юрисдикції та процесуальних форм її реалізації: окремі питання визначення. *Держава та регіони. Сер. Право*. 2017. Вип. 1. С. 84–88.

Тема 3. Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика

(практичне заняття № 3)

Питання для обговорення

1. Поняття й ознаки адміністративно-юрисдикційного провадження.
2. Види адміністративно-юрисдикційних проваджень, їх огляд.
3. Структура адміністративно-юрисдикційного провадження.

Завдання

3. У м. Харків 22.07.2019 р. відбувся футбольний матч між донецьким «Шахтарем» і київським «Динамо». Відповідно до плану забезпечення громадського порядку і громадської безпеки футбольного матчу працівники служби безпеки стадіону «Металіст» здійснювали огляд вболівальників при вході на територію стадіону. На матчі 17-тирічний Д. купив квиток і намагався пройти на стадіон, щоб разом із друзями подивитися футбол.

Працівник служби безпеки стадіону «Металіст» П., побачивши, що Д. у таку спекотну погоду у куртці, попросив останнього показати, що знаходиться у її кишенях. Д. відповів, що це не його справа, а тому служба безпеки стадіону не має права цього вимагати. Тоді П. викликав по рації одного з поліцейських, які чергували поряд. Поліцейський В. представився і з посиланням на норми чинного законодавства пояснив Д. його обов'язок дотримуватися правил поведінки на території спортивної споруди, у тому числі надати змогу здійснити особистий огляд із метою виявлення предметів, проносити які на територію спортивної споруди заборонено. Після цього поліцейський В. звернувся до Д. із вимогою провести такий огляд.

У відповідь Д. заявив, що особисті речі є його

приватною власністю, він нічого протиправного не робив і не збирається нікому нічого показувати. Оскільки повторні наполягання поліцейського і намагання переконати Д. були марними, В.:

1) не допустив Д. на матч і затримав його з метою складення протоколу про адміністративне правопорушення;

2) склав протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185 КУпАП, і надіслав його за місцем реєстрації Д. до Київського районного суду м. Харків.

Суддя Київського районного суду м. Харків 28.09.2019 р., розглянувши дану справу, виніс постанову у справі про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185 КУпАП, відповідно до якої Д. було оголошено сувору догану.

Докладно розберіть описану ситуацію. Визначте заходи примусу, що згадуються у даному завданні. Чи правомірні вони? Структуруйте адміністративне-юрисдикційне провадження за умовами завдання.

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Рішення ЄСПЛ у справі «Михайлова проти України». URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-181381>; неофіц. Переклад: <http://khpg.org/index.php?id=1521877454>

Хорошак Н. В. Адміністративні стягнення за законодавством України: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. 172 с.

Коломоєць Т. О., Сквирський І. О. Виправні роботи як вид адміністративного стягнення за законодавством України: теорія, досвід, та практика застосування: монографія. Київ: Істина, 2008. 184 с.

Гарда І. В. Загальні правила накладення адміністративних стягнень: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Запоріжжя, 2009. 19 с.

Коломоєць Т. Попередження як вид адміністративного

стягнення: доцільність його збереження та вдосконалення засад використання ресурсу в умовах реформаційних нормотворчих процесів в Україні. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 1 (2). С. 105–114.

Колосовський Є.Ю. Адміністративна відповідальність неповнолітніх: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2014. 20 с.

Проблеми правової відповідальності: монографія / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, Л. М. Баранова та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків: Право, 2014. С. 137–175.

Лівар Ю. О. Провадження по виконанню постанов про накладення адміністративних стягнень: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2015. 19 с.

Т е м а 4. Провадження за скаргами громадян

(практичне заняття № 4)

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Провадження за скаргами громадян: стадії, процесуальні етапи та дії.
2. Скарга: правова природа, законодавче закріплення, вимоги до неї.
3. Скаржник, його права та обов'язки.

З а в д а н н я

4. Гр. О, який мешкає у м. Черкаси, у ході проведення свого журналістського розслідування 10.10. 2019 р. у виявив, що Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції України зареєструвало Розпорядження голови ХОДА від 10.10.2016 р. № 23 «Про видачу ліцензії Петрівському дошкільному навчальному закладу (ясла-садок) Петрівської

сільської ради Балаклійського району Харківської області» як нормативно-правовий акт. Не погоджуючись із діями Головного управління Міністерства юстиції України в Харківській області, вважаючи, що вказане розпорядження не носить нормативного характеру, гр. О. 12.03.2020 р. звернувся зі скаргою до Міністерства юстиції України, відмовило в розгляді звернення, мотивуючи це тим, що права гр. О, вказана дія не зачіпає.

Надайте юридичний аналіз ситуацій. Складіть проєкт скарги за умовами. Яку відповідь має дати Міністерство юстиції України?

Список нормативно-правових актів і літератури

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>.

Класифікатор звернень громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 р. – № 858 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/858-2008-п>

Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів: наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2005 р. № 34/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0381-05>

Грибок І. О. Презумпція правомірності вимог суб'єкта звернення в інституті адміністративного оскарження. *Актуальні проблеми держави і права*. Вип. 19. Одеса.: Юрид. л-ра, 2003. С. 365–367.

Бударина В. А. Административная жалоба: материальное и процессуальное правовое исследование: автореферат дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.0 Воронеж, 2007. URL: <http://www.dissercat.com/content/administrativnaya-zhaloba-materialnoe-i-protsessualnoe-pravovoe-issledovanie>

Лученко Д. В. Про правову природу оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Вісник Академії правових наук України: зб. наук. пр. Харків: Право,

2011. №4(67). С. 152–160.

Лученко Д. В. Механізм оскарження в адміністративному праві: теоретичні й прикладні аспекти: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2017. 437,

Тимошук В. П. Деякі недоліки правового регулювання розгляду звернень громадян. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2006. № 4 (54). С. 113–122.

(практичне заняття № 5)

Питання для обговорення

1. Відкриття провадження за скаргами громадян: підстави та процесуальне оформлення.
2. Розгляд і вирішення справи за скаргами громадян.
3. Оскарження і виконання рішення за скаргами громадян.

Завдання

5. Гр. С. 10.10.2019 р. прийшов на прийом до начальника Головного управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області і поскаржився на бездіяльність інспектора служби. Гр. С. повідомив, що 01.07.2019 р. він звернувся до Головного управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області зі скаргою на дії ФОП «Волченков» стосовно неповернення грошових коштів останнім за неякісний товар (телевізор). Інспектор служби 01.09.2019 р. зателефонував йому з проханням надати відомості про місцезнаходження вказаного ФОП «Волченков» і з проханням супроводжувати його до місцезнаходження. Гр. С. відмовив інспектору і послався на брак часу. Відповідь на своє звернення, в якому йому було відмовлено у задоволенні його вимог у зверненні з посиланням на необґрунтованість вимог гр. С. отримав 10.09.2019 р.

Начальник управління завірив гр. С., що його звернення буде розглянуто і вирішено. Проте протягом 45 днів жодної відповіді гр. С. не отримав.

Виокремте стадії провадження за скаргами громадян за умовами завдання. Надайте юридичний аналіз ситуації. Запропонуйте гр. С. можливі шляхи захисту своїх прав.

Список нормативно-правових актів і літератури

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>.

Класифікатор звернень громадян: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 858 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/858-2008-п>

Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів: наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2005 р. № 34/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0381-05>

Лученко Д. В. Механізм оскарження в адміністративному праві: теоретичні й прикладні аспекти: монографія; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 437.

Белікова М. І. Адміністративне оскарження як гарантія прав громадян у сфері виконавчої влади : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. М. І. Белікова; Держ. вищ. навч. заклад «Запорізь. нац. ун-т». Запоріжжя, 2015. 22 с.

Котлярєвська Г. М. Конституційне право на звернення до органів влади в системі прав людини в Україні . Держава і право. Юридичні і політичні науки. Вип. 41. К.: Ін-т держави і права НАН України / голова редкол. Ю. С. Шемшученко, 2008. С. 303–308.

Тема 5. Дисциплінарне провадження

(практичне заняття № 6)

Питання для обговорення

1. Підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності.
2. Стадії дисциплінарного провадження.
3. Дисциплінарне стягнення: види і характеристика.

З а в д а н н я

6. На заступника начальника Східної митниці ДМС складено постанову у справі про адміністративне правопорушення за ч.1 ст 122 КУпАП. За два тижні після цього його було звільнено за вчинення дисциплінарного проступку, а саме порушення правил етичної поведінки державного службовця.

Проаналізуйте положення чинних нормативних актів, що регулюють і встановлюють порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників митних органів, правила етичної поведінки. Чи перевищив межі своїх службових повноважень начальник Східної митниці у цій ситуації? Дайте юридичний аналіз ситуації.

7. *Ознайомтесь із фабулою справи та надайте відповідь на питання.*

ОСОБА_1 (далі – ОСОБА_1, позивач) звернувся до Дніпропетровського окружного адміністративного суду з позовною заявою до Головного управління Держпраці у Дніпропетровській області (далі – ГУ Держпраці у Дніпропетровській області, відповідач), в якій просить скасувати наказ № 32-д «Про накладення дисциплінарного стягнення на ОСОБА_1» від 08.04.2019 року як такий, що виданий з порушенням законодавства України.

В обґрунтування позовної заяви позивачем зазначено, що 08.04.2019 р. він отримав копію наказу № 32-д від 08.04.2019 р. «Про накладення дисциплінарного стягнення на ОСОБА_1». Вказаним наказом відповідачем оголошено догану позивачу «за прогул державного службовця без поважних причин». Позивач вважає дії відповідача незаконними, а наказ таким, що підлягає скасуванню, у зв'язку з тим, що наказ не містить обґрунтованих доказів вчинення позивачем дисциплінарного проступку. Також наказ не містить відомостей щодо дати, часу дисциплінарного проступку, вчиненого позивачем. Крім того, відповідачем в оскаржуваному наказі не зазначено, коли саме й за яких обставин було вчинено

позивачем прогул без поважних причин, не наведено жодного факту, що підтверджує недотримання позивачем внутрішнього службового розпорядку або порушення трудової дисципліни.

На підставі службової записки начальника відділу нагляду у металургії, машинобудуванні, котлонагляді та за підйомними спорудами Криворізького гірничопромислового управління ГУ Держпраці у Дніпропетровській області від 18.03.2019 р. встановлено, що позивач був відсутній на робочому місці 14.03.2019 року. У зв'язку з чим, наказом т.в.о. начальника ГУ Держпраці у Дніпропетровській області В. Є. Катченка відкрито дисциплінарне провадження щодо ОСОБА_1. На підставі подання дисциплінарної комісії т.в.о. начальника ГУ Держпраці у Дніпропетровській області винесено наказ № 32-д від 08.04.2019 року «Про накладення дисциплінарного стягнення на ОСОБА_1» за прогул державного службовця без поважних причин, яким ОСОБА_1 оголошено догану. При винесенні оскаржуваного наказу ГУ Держпраці у Дніпропетровській області діяло на підставі, в межах повноважень й у спосіб, передбачені чинним законодавством України.

Позивач дав відповідь на відзив, у якій додатково зазначив, що позивачем було виконано всі вимоги внутрішнього трудового розпорядку щодо повідомлення керівництв про відсутність на робочому місці, що підтверджується заявами про надання відпустки на 1 день без збереження заробітної плати, поясненнями безпосереднього керівника позивача. Отже, підстав для проведення дисциплінарного провадження у відповідача не було.

Виокремте стадії дисциплінарного провадження. Дайте характеристику процесуальних етапів і дій на кожній стадії. Яке рішення має прийняти суд?

Список нормативно-правових актів і літератури

Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 149 (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 28. Ст. 1116. (з наступ. змін. та допов.).

Про затвердження Порядку проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 р. *Офіційний вісник України*. 2017. № 70. Ст. 2124 (з наступ. змін. та допов.).

Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра в Україні: монографія. Одеса: Фенікс, 2011. С. 75–107.

Кізілов Ю. Правове регулювання проходження державної служби в Україні в умовах адміністративної реформи. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 2 (29). С. 137–142.

Кірмач А. В. Конкурсна процедура прийняття на державну службу: європейський досвід правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 1. С. 123–131.

Коломоєць Т. О. Щорічне оцінювання результатів службової діяльності державних службовців в Україні: чи досконалою є обрана нормативна модель? *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 11. С. 96–104.

Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / редкол.: К. О. Ващенко, І. Б. Коліушко, В. П. Тимошук, В. А. Дерезь (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. С. 286–297.

Тема 6. Провадження у справах про адміністративні правопорушення

(практичне заняття № 7)

Питання для обговорення

1. Провадження у справах про адміністративні правопорушення: поняття і загальна характеристика.

2. Адміністративне правопорушення як підстава притягнення до адміністративної відповідальності і відкриття провадження у справі.

3. Адміністративні стягнення і заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх: загальні правила накладення.

З а в д а н н я

8. Гр. О. зібрав передавальну приставку до радіоприймача і декілька разів виходив у ефір. Працівник Національної поліції склав протокол і направив його до суду. Суддя наклав на гр. О. штраф у розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Через півроку гр. О. знову вийшов у ефір. За таких обставин суддя відповідно до ст. 146 КУпАП призначив покарання у виді штрафу в розмірі сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією радіоапаратури. Гр. О. не погодився з рішенням суду та подав апеляційну скаргу на постанову судді.

Обміркуйте законність рішення суду згідно з чинним законодавством.

9. Гр. Б. 3 червня 2019 р. звернувся до ЦНАП з метою реєстрації місця проживання. Працівниками ЦНАП було встановлено, що гр. Б. звернувся до ЦНАП після 40 днів з моменту зняття з попереднього місця реєстрації в іншій області. У результаті чого, на гр. Б. було винесено постанову у справі про адміністративні правопорушення за ч. 1. ст. 197 КУпАП та накладено штраф у розмірі 51 грн. Після чого гр. Б. повідомили, що реєстрація місця проживання буде здійснена лише після сплати гр. Б. штрафу в установу банку. Останній, у свою чергу, не погодився з рішенням і діями уповноваженого органу й оскаржив його до суду.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Яке рішення має прийняти суд, обґрунтуйте його? Складіть проєкт позовної заяви.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в і л і т е р а т у р и

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України.* 1996. № 30. Ст. 141.

Кодекс України про адміністративні правопорушення : науково-практичний коментар / Р. А. Калюжний, А.Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. Київ: Всеукр. асоц. видавців «Правова єдність», 2008. 781 с.

Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богущкий та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Харків, 2012. С. 177–180.

Бевзенко В. М. Правові та лінгвістичні аспекти співвідношення понять «адміністративний проступок» та «адміністративне правопорушення». *Університетські наукові записки*. 2005. № 4 (16). С. 199–202.

Битяк Ю. П. Переконавання і примус у державному управлінні. Адміністративна відповідальність: конспект лекцій / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, А. Т. Комзюк. Харків, 1994. 34 с.

Гончарук С. Т. До питання про поняття та сутність адміністративної відповідальності. *Проблеми систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.: [у 2-х ч.]; 7–8 грудня 2006. Сімферополь, 2006. Ч. 2. С. 68–71.*

Коломоець Т. О. Адміністративна відповідальність: навч. посібник. Київ: Істина, 2011. 184 с.

Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 21–96.

Стрельченко О. Г. Принципи адміністративної відповідальності URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ptbu/2012_3/files/PD312_21/pdf

Матіос А. В. Адміністративна відповідальність посадових осіб: монографія. Київ: Знання, 2007. 223 с.

Проблеми правової відповідальності: монографія / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, Л. М. Баранова та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків: Право, 2014. С. 143–151, 162–175.

Завальний В. М. Проблеми застосування адміністративних стягнень у вигляді позбавлення спеціального права, наданого громадянину, та виправних робіт «Форум права»: електронне наукове фахове видання. 2008. № 1. С. 134–139.

Кізіма Н. Особливості застосування конфіскації як одного із видів адміністративних стягнень. Право України. 2001. № 4. С. 80–83.

Коломоець Т. О. Штрафи за законодавством про адміністративні правопорушення України: монографія. Запоріжжя: «Верже», 2000. 241 с.

(практичне заняття № 8)

З а н я т т я

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Стадія відкриття провадження у справі про адміністративні правопорушення.

2. Стадія розгляду і вирішення справи про адміністративне правопорушення.

3. Стадія оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення.

4. Стадія виконання постанови у справі про адміністративні правопорушення.

З а в д а н н я

10. Ділова гра

А) З м і с т с п р а в и. Гр. В. 10.01.2019 р. о 23 год. 05 хв рухався на своєму авто по вул. Новгородській з увімкненими протитуманними фарами й габаритами. Його зупинили патрульні поліцейські, які рухалися в зустрічному напрямку. У ході перевірки документів поліцейськими було виявлено, що у гр. В. відсутній поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. У зв'язку з цим поліцейський пояснив водію, що на нього буде складено постанову у справі про адміністративне правопорушення. Гр. В. вирішив зателефонувати знайомому, який є адвокатом. Він знаходився вдома й обіцяв приїхати через годину. 0 23 год. 45 хв полі-

цейський виніс постанову у справі про адміністративне правопорушення за ч. 2 ст. 122 КУпАП на гр. В. і наклав адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 425 грн. У цей же момент приїхав адвокат, однак поліцейський йому пояснив, що справу вже розглянуто. Адвокат гр. В. 17.01.2019 р. направив позовну заяву до Держинського районного суду м. Харкова про скасування постанови. Обґрунтовуючи таку позицію тим, що в той день була обмежена видимість, що піддержується інформацією з Харківоблавтодору. Держинський районний суд 09.08.2019 р. скасував постанову у справі про адміністративне правопорушення за ч. 2. ст. 122 КУпАП від 10.01.2019 р. Згодом, 23.08.2019 р. гр. В. вирішив відвідати свого батька, що проживає в Полтавській області. По дорозі до Полтави, на пункті «Пісочин», його зупинили чергові поліцейські і повідомили, що на його авто накладено арешт у зв'язку з виконавчим провадженням, що відкрито 08.07.2019 р. за несплату гр. В. штрафу у розмірі 425 грн. на підставі постанови у справі про адміністративне правопорушення від 10.01.2019 р. Спираючись на це, тому його авто буде тимчасово вилучене й евакуйоване на штрафмайданчик. Гр. В. знову зателефонував до свого знайомого і став чекати на нього.

Б) У ч а с н и к и с п р а в и:

1. Адвокат.
2. Патрульній поліцейський, що склав постанову.
3. Гр.В.
4. Суддя
5. Черговий патрульний поліцейський у пункті «Пісочин».

Складіть проекти процесуальних документів за справою, кожен за своєю роллю.

Зверніть, увагу, що також необхідна симуляція судового засування за фабулою.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в і л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення:
Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL:
<http://zakon2.rada.gov.ua>

Гавалешко С. Апеляційний перегляд справ про порушення правил дорожнього руху. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. 2 (18). С. 179–180.

Кукурудз Р. О. Особливості інституту апеляції в адміністративно-деліктному процесі. *Держава і право: юридичні і політичні науки*. 2011. № 46. С. 237–243.

Миرونюк Р. В. Система суб'єктів адміністративно-деліктного процесу. *Право і суспільство*. 2011. № 6. С. 107–112.

Орехов О. І. Деякі особливості провадження щодо перегляду справ про адміністративні правопорушення у зв'язку з оскарженням рішення по ній. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*: зб. наук. праць. 2012. № 3. С. 228–235.

Строцький Р. Є. Суб'єкти виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. *Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 3. С. 206–216.

Ширіна С. А. Судовий перегляд справ, пов'язаний з порушенням правил та забезпеченням безпеки дорожнього руху в зарубіжних країнах. *Митна справа*. 2012. № 1 (79). Ч. 12. Кн. 2. С. 183–188.

Тема 7. Провадження із застосування заходів адміністративного примусу

(практичне заняття № 9)

З а н я т т я

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Провадження із застосування заходів адміністративного примусу: поняття і загальна характеристика.
2. Суб'єкти, уповноважені на застосування заходів адміністративного примусу.
3. Процесуальне оформлення заходів адміністративного примусу.

З а в д а н н я

11. Поліцейський С. перебував у відпустці у м. Яремче. Ввечері він прогулювався вулицями міста й побачив, що біля одного з місцевих кафе зібралось орієнтовно 30 осіб, які жваво щось обговорювали.

Підійшовши, С. зрозумів, що мова йде про рекламу нічного клубу, яка була розміщена в одному з лайтбоксів біля кафе. Оскільки вона містила зображення оголених жінок, це викликало обурення серед місцевих жителів, двоє з яких (П. і Н.) закликали присутніх власноруч знести її, бо вона не відповідає приписам чинного законодавства і принижує гідність жінок. Деякі з присутніх почали висловлюватися на підтримку цієї ідеї.

Поліцейський С., вважаючи, що подальший розвиток подій може загрожувати публічній безпеці, звернувся до П. і Н. із вимогою пред'явити документи. Після перевірки їх С. наполягав на тому, щоб П. і Н. залишили дане місце і не поверталися до нього протягом доби.

Які види заходів адміністративного примусу були застосовані в даному випадку? Визначте суб'єкта застосування вказаних заходів. Виокремте стадії провадження із застосування заходів адміністративного примусу. Із посиланням на норми чинного законодавства зробіть аналіз правомірності дій поліцейського С.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в і л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення:
Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL:
<http://zakon2.rada.gov.ua>

Кодекс адміністративного судочинства України від
06.07.2005 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
(дата звернення: 12.09.2018).

Про основні засади державного нагляду (контролю) у
сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р.
№ 877-V. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#n140>
(дата звернення: 12.09.2018).

Битяк Ю. П., Зуй В. В., Комзюк А. Т. Переконання та примус у державному управлінні: адміністративна відповідальність: конспект лекцій. Харків, 1994. 44 с.

Коломоєць Т. О. Класифікація заходів адміністративного примусу. *Право України*. 2003. № 2. С. 105–111.

Джафарова О. В. Проблеми класифікації заходів адміністративного примусу. *Актуальні проблеми державного управління*. 2007. № 1 (31). С. 59–67.

Коліушко І. Поняття адміністративного примусу потребує ґрунтовного переосмислення. *Право України*. 2010. № 4. С. 307–313.

Пастух І. Застосування заходів адміністративного примусу у сфері ліцензування (крім адміністративних стягнень). *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 4. С. 3–6.

Грянка Г. В. Адміністративний примус у публічному адмініструванні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2011. № 6. С. 206–214.

Живко М. Зміст поняття «адміністративний примус» і його роль в адміністративній діяльності органів внутрішніх справ. *Юридичний вісник*. 2015. № 2. С. 137–142.

Тернищак М. М. Аналіз адміністративного примусу та адміністративного сервісу в контексті публічного адміністрування в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 6. С. 153–156.

(практичне заняття № 10)

Питання для обговорення

1. Поняття «заходи адміністративного запобігання», умови і мета їх застосування.
2. Перелік заходів адміністративного попередження, їх сутнісна характеристика і законодавче закріплення.
3. Порядок застосування заходів адміністративного попередження.

З а в д а н н я

12. У вересні 2018 р. в одній зі шкіл Мукачівського району Закарпатської області спалахнуло масове захворювання учнів на кір. Згодом стало відомо про спалах кору ще у трьох школах. У зв'язку з цим керівництвом області було прийняте рішення про встановлення обмежувальних протиепідемічних заходів із запобігання поширенню цієї хвороби.

На підставі аналізу положень Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» з'ясуйте, що є обмежувальними протиепідемічними заходами, який порядок їх встановлення. Чи належать вони до заходів адміністративного запобігання (попередження)?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в і л і т е р а т у р и

Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України від 06.04.2000 р. № 1645-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14> (дата звернення: 12.09.2018).

Іванцов В. О. Заходи адміністративного примусу в діяльності органів державної податкової служби. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2007. Вип. 36. С. 288–297.

Гришина Н. В. Сутність адміністративно-запобіжних заходів, їх місце в системі адміністративного примусу. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. Серія «Право». 2014. № 1137. Вип. 18. С. 90–93.

Троянський О. А. Місце адміністративно-запобіжних заходів у системі адміністративного примусу. *Держава та регіони*. Серія «Право». 2010. Вип. 3. С. 99–102.

Грянка Г. В. Перевірка документів як захід адміністративно-процесуального попередження. *Право і суспільство*. 2011. № 3. С. 112–116.

Прокопенко В. В. Заходи адміністративного попередження, що застосовуються митними органами. URL: <http://www.Sworld.com.ua/simpoz2/35.pdf>

Савіцький Р. Є. Заходи адміністративного попередження в діяльності Державної архітектурно-будівельної інспекції України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. С. 169–173. URL: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo05-2/part_3/49.pdf

(практичне заняття № 11)

Питання для обговорення

4. Заходи адміністративного припинення правопорушень: поняття, умови і мета їх застосування.

5. Класифікація заходів адміністративного припинення правопорушень.

6. Сутнісна характеристика і законодавче закріплення заходів припинення загального та спеціального призначення.

Завдання

13. Інспектор із дорожнього нагляду УГНП у Рівненській області М. 15.08.2019 р. затримав автомобіль марки «MITSUBISHI», співвласником якого був С. На момент проведення нижчеописаних дій на задньому сидінні автомобіля знаходився лише його товариш О., який чекав на С. Без будь-яких пояснень, не вручивши жодних документів про тимчасове вилучення, автомобіль було вилучено й доставлено на територію відділення поліції. На неодноразові усні звернення щодо його повернення С. одержував відповідь, що тривають слідчі дії.

У вересні 2019 р. С. звернувся до суду з адміністративним позовом, в якому просив визнати незаконними дії інспектора М. і зобов'язати віддати автомобіль.

Яке рішення може прийняти суд? Чи було в даному випадку порушено право, передбачене ст. 1 Першого протоколу

до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод?
Відповідь обґрунтуйте.

2. Ознайомтесь із рішенням ЄСПЛ у справі «Макарацис проти Греції». Які висновки зробив Суд щодо використання поліцейськими вогнепальної зброї для зупинки транспортного засобу?

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 р. № 1102. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1102-2008-%D0%BF> (дата звернення: 12.09.2018).

Рішення Великої палати ЄСПЛ у справі «Макарацис проти Греції» від 20.12.2004 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_408 (дата звернення: 12.09.2018).

CASE OF MAKARATZIS v. GREECE. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-67820>

Адміністративне право України. Академічний курс: підручник у 2 т.: т. 1. Загальна частина / за ред. В.Б. Авер'янова (голова). Київ: Юрид. думка, 2007. 592 с.

Адміністративне право України: підручник. 2-ге вид., змін. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. Київ: Істина, 2012. 528 с.

Янчук Т.Ф. Заходи адміністративного припинення в діяльності митних органів: питання правового регулювання та застосування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2012. 20 с.

Устименко Є. Систематизація заходів адміністративного припинення. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 160–163.

Фролов О. С. Проблеми правового регулювання і практики застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів

та заходів фізичного впливу працівниками органів внутрішніх справ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2000. 233 с.

Шевчук О. М. Засоби державного примусу у правовій системі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003. С. 6.

Коломоєць Т. О. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2005. 454 с.

Кучерина С. Є., Гриненко С. О., Олейніков Д. О. Організаційно-правові засади застосування і використання співробітниками Служби безпеки України вогнепальної зброї, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу: монографія. Харків: Право, 2016. 134 с.

Світличний В. А. Правові підстави застосування спеціальних засобів Національної поліції України. *Участь правоохоронних органів та військових формувань України у забезпеченні громадської безпеки*: зб. тез доп. Другої Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 30 листоп. 2017 р.). Харків: Нац. акад. Нац. гвардії України, 2017. С. 16, 17.

Т е м а 8. Поняття та види адміністративної юрисдикції судів, їх характеристика

(практичне заняття № 12)

З а н я т т я

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Поняття адміністративної юрисдикції судів.
2. Справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів (предметна юрисдикція).
3. Розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів.
4. Інстанційна юрисдикція (підсудність).
5. Територіальна юрисдикція адміністративних судів. Виключна підсудність.

З а в д а н н я

14. Місцева державна адміністрація й обласна рада уклали договір про реалізацію спільної програми благоустрою із місцевою радою. У ході виконання договору між сторонами виник конфлікт. Обласна рада вирішила звернутися до суду з позовом.

До якого суду має звернутися обласна рада? Відповідь обґрунтуйте.

Т е м а 9. Розмежування адміністративної юрисдикції та інших видів судової юрисдикції

(практичне заняття № 13)

П и т а н н я д л я о б г о в о р е н н я

1. Критерії розмежування судових юрисдикцій.
2. Суб'єктний склад та предмет спору як критерії розмежування судових юрисдикцій.
3. Зміст спірних правовідносин як критерій розмежування.

З а в д а н н я

15. *У межах якої судової юрисдикції має бути вирішено спір, відповідь обґрунтуйте:*

- спір щодо правомірності притягнення до дисциплінарної відповідальності інженера виробничого відділення квартирно-експлуатаційного відділу Міністерства оборони України;

- спір у справі за позовом державного службовця до Управління Пенсійного фонду України (центральний орган виконавчої влади);

- спір між вчителем і виховною колонією управління Державної пенітенціарної служби України, загальноосвітньої школи (що входить до структури виховної колонії) про

визнання неправомірною зміни істотних умов праці і стягнення втраченого заробітку є приватноправовим і має розглядатися у порядку цивільного судочинства;

- трудова діяльність, звільнення і призначення працівників науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України;

- спір про поновлення на посаді завідуючої обласної психолого-медико-педагогічної консультації Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації;

- спір про стягнення моральної шкоди, завданої за місцем проходження публічної служби, заявлені в одному провадженні з вимогою вирішити публічно-правовий спір;

- спір, пов'язаний із визначенням розміру суддівської винагороди і щомісячного довічного грошового утримання, їх виплатою;

- спір щодо відповідальності за дії на посаді, що призвели до завдання шкоди/збитків, навіть після звільнення особи з державної служби.

Список нормативно-правових актів і літератури

Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

Адміністративне судочинство: навч. посібник / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків: Право, 2016. С. 46–70.

Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2019. С. 142–147.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Із метою контролю рівня знань студентів за результатами вивчення кожного модуля проводяться тематичні контрольні (тестові) роботи за формою, обраною викладачем. Найчастіше, контрольні завдання складаються у вигляді тестів (у межах тем кожного модуля).

Крім того, до окремого тестового завдання наводиться не менш ніж чотири варіанти відповіді, при цьому кількість тестових запитань для кожного варіанта має становити, як правило, не менше 10.

Розрахункова шкала для оцінювання підсумкових заходів тематичного контролю за кожним модулем:

- 5 балів – вірно вирішено більше 70% тестових завдань;
- 3 бали – вірно вирішено від 50 до 70% тестових завдань;
- 0 балів – вірно вирішено менше 50% тестових завдань.

Результати оцінювання роботи студентів і тематичного контролю фіксуються у журналі обліку роботи викладача, або за можливістю у відповідній відомості й можуть бути оприлюднені за допомогою електронної системи контролю навчання.

Студенти, знання яких оцінені мінімально необхідною для отримання заліку кількістю балів і вище, не мають права на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Студенти, які були відсутні на практичному занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття (незадовільну оцінку) викладачу, який веде відповідні заняття, у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою. Для відпрацювання занять студент зобов'язаний надати письмово виконане завдання й індивідуально виконане завдання за темою заняття, яке відпрацьовується (анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, презентація доповіді за темою, реферат, есе тощо), продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Мета самостійної роботи полягає у сприянні кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція», формуванню у них вмінь і навичок самостійно здійснювати пошук й одержувати додаткові знання, користуватися довідковою, науковою, науково-практичною літературою, електронними та іншими інформаційними джерелами.

Формами самостійної роботи студентів є: а) опрацювання навчальної, наукової та науково-практичної літератури відповідно до тем лекцій, а також тем, що виносяться на самостійне вивчення; б) підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами, що виносяться на практичні заняття; в) робота в Інтернет-мережі та інших інформаційних системах, г) вивчення й узагальнення практики застосування законодавства за темами, що виносяться на самостійне вивчення; д) складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення, та ін.

Крім того, студенти мають пам'ятати, що опанування матеріалу потребує також:

- 1) виконання домашніх завдань при підготовці до практичних занять;
- 2) робота з матеріалами лекцій, в інформаційних мережах з нормативно-правовими актами та рішеннями і висновками судових органів;
- 3) вивчення навчальної і спеціальної наукової літератури.

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Виконання індивідуальної роботи оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Адміністративна юрисдикція» виконується у формі, що погоджується з викладачем (наприклад, есе, наукова доповідь, анотація наукової статті, написання наукової статті, тез та ін.).

Враховуючи різноманіття форм індивідуальної роботи, використовуються такі критерії її оцінювання:

- складність форми обраної студентом індивідуальної роботи;
- ступінь самостійності виконання роботи;
- творчий характер роботи;
- внутрішня послідовність, логічність і завершеність роботи.

Розрахункова шкала для оцінювання індивідуальної роботи студента (кількість балів і критерії оцінювання):

10 балів – обрана студентом форма індивідуальної роботи характеризується підвищеною складністю; має самостійний, творчий характер; притаманні внутрішня послідовність, логічність і завершеність;

5 балів – робота має самостійний характер, однак містить окремі хибні або не достатньо аргументовані висновки;

3 бали – робота не має самостійного характеру, містить хибні та не достатньо аргументовані висновки, протиріччя; не відповідає вимогам щодо оформлення відповідного виду робіт;

0 балів – індивідуальна робота не виконана.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється у формі іспиту.

Критерії і рівні оцінювання результатів навчання (пороговий, типовий, відмінний).

Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів

лекції – 0 балів;

семінарські заняття – 35 балів;

виконання завдань СРС – 10 балів;

педагогічний контроль (Модуль № 1, Модуль № 2, Модуль № 3) – від 0 до 5 балів x 3 = 15 балів;

залік – 40 балів.

Разом: 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються в відомості за накопичувальним принципом і є підставою допуску до заліку. Якщо студент набрав протягом семестру за підсумками рубіжного та поточного контролю менше половини максимальної оцінки (60%) з навчальної дисципліни, то він до заліку не допускається.

Мінімальна кількість балів для заліку складає 60 балів.

Оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

0–59 балів	не зараховано
60–100 балів	Зараховано

ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ

1. Теорії тлумачення адміністративного процесу як підстава виокремлення підходів до розуміння адміністративної юрисдикції.

2. Адміністративна юрисдикція як правова категорія: поняття, ознаки.

3. Співвідношення понять адміністративна «юрисдикція» і «юстиція».

4. Суб'єктний склад адміністративної юрисдикції, його характеристика.

5. Предмет адміністративної юрисдикції.

6. Поняття та ознаки адміністративно-юрисдикційного провадження.

7. Види адміністративно-юрисдикційний проваджень, їх огляд.

8. Структура адміністративно-юрисдикційного провадження.

9. Провадження за скаргами громадян: загальна характеристика.

10. Відкриття провадження за скаргами громадян: підстави і процесуальне оформлення.

11. Розгляд і вирішення справи за скаргами громадян.

12. Оскарження і виконання рішення за скаргами громадян.

13. Скарга: правова природа, законодавче закріплення, вимоги до неї.

14. Скаржник, його права й обов'язки під час провадження за скаргами громадян.

15. Підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності.

16. Стадії дисциплінарного провадження.

17. Дисциплінарне стягнення: види і характеристика.

18. Загальна характеристика провадження у справах про адміністративні правопорушення.

19. Види адміністративних стягнень, їх загальна характеристика.

20.Порядок і строки накладення адміністративних стягнень.

21.Особливості накладення адміністративних стягнень на неповнолітніх у віці від 16 до 18 років.

22.Стадія відкриття провадження у справах про адміністративні правопорушення: процесуальні етапи та дії.

23.Стадія розгляду і вирішення справи про адміністративне правопорушення.

24.Стадія оскарження постанови у справах про адміністративні правопорушення.

25.Стадія виконання постанови у справах про адміністративні правопорушення.

26.Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

27.Права й обов'язки осіб, які беруть участь у провадженні в справах про адміністративні правопорушення.

28.Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення та органи (посадові особи), які уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.

29.Докази у справах про адміністративні правопорушення.

30.Провадження із застосування заходів примусу: загальна характеристика.

31.Підстави застосування примусу у публічному управлінні.

32.Класифікація суб'єктів, уповноважених застосовувати примус у публічному адмініструванні, їх повноваження.

33.Загальні правила і строки процесуального оформлення заходів примусу.

34.Адміністративно-юрисдикційна діяльність із застосування заходів адміністративного попередження: загальна характеристика.

35.Поняття заходів адміністративного запобігання, умови й мета їх застосування.

36.Перелік заходів адміністративного попередження, їх сутнісна характеристика і законодавче закріплення.

37. Порядок застосування заходів адміністративного попередження.

38.Превентивні поліцейські заходи як вид заходів адміністративного попередження.

39.Види превентивних поліцейських заходів та їх загальна характеристика.

40.Забезпечення прав осіб при проведенні превентивних поліцейських заходів.

41.Адміністративно-юрисдикційна діяльність із застосування спеціальних заходів адміністративного припинення: загальна характеристика.

42.Види заходів адміністративного припинення правопорушень спеціального призначення, їх сутнісна характеристика і законодавче закріплення.

43.Загальна характеристика заходів фізичного впливу, суб'єкти, уповноважені законом на їх застосування.

44.Законодавча регламентація підстав і порядку застосування спеціальних засобів уповноваженими органами й посадовими особами.

45.Види спеціальних заходів адміністративного припинення.

46.Поняття й види адміністративної юрисдикції судів, їх характеристика.

47.Предметна юрисдикція.

48.Інстанційна юрисдикція.

49.Територіальна юрисдикція.

50.Розмежування адміністративної юрисдикції та інших видів судової юрисдикції.

З М І С Т

Вступ.....	3
Програма навчальної дисципліни	10
«Адміністративна юрисдикція».....	
Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	13
Завдання до практичних занять і самостійної роботи.....	14
Тема 1. Підходи до розуміння адміністративної юрисдикції..	14
Тема 2. Зміст адміністративної юрисдикції	15
Тема 3. Адміністративно-юрисдикційне провадження: загальна характеристика.....	18
Тема 4. Провадження за скаргами громадян.....	20
Тема 5. Дисциплінарне провадження	23
Тема 6. Провадження у справах про адміністративні правопорушення	26
Тема 7. Провадження із застосування заходів адміністративного примусу	31
Тема 8. Поняття та види адміністративної юрисдикції судів, їх характеристика	37
Тема 9. Розмежування адміністративної юрисдикції та інших видів судової юрисдикції.....	38
Поточний контроль знань студентів.....	40
Самостійна робота студентів.....	41
Індивідуальна робота студентів.....	42
Критерії оцінювання успішності студентів	43
Програмні питання	44

Навчальне видання

Електронне видання

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНА
ЮРИСДИКЦІЯ»**

**для студентів I курсу
денної форми навчання**

другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

У к л а д а ч і: БИТЯК Юрій Прокопович,
БЄЛКОВА Марина Іванівна,
ЛУЧЕНКО Дмитро Валентинович

Відповідальні за випуск *Д. В. Лученко*

Редактор *Л. В. Русанова*

Комп'ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*